

Teastas Eorpach na Gaeilge
Meánleibhéal 1 (B1)
Siollabas agus treoir d'iarrthóirí

**Lárionad na Gaeilge: Taighde, Teagasc agus Tástáil
Ollscoil Mhá Nuad**

**Meánleibhéal 1 (B1)
Siollabas agus treoir d'iarrthóirí**

1. Aidhm.....	4
2. Eolas ginearálta.....	4
2.1 Labhairt agus tuiscint.....	5
2.2 Léamhthuiscint.....	6
2.3 Scríbhneoireacht.....	6
2.4 Cultúr na hÉireann.....	6
2.5 Sonraíochtaí teanga.....	6
Topaic 1: Cúlra agus áit chónaithe.....	7
Topaic 2: An teaghlach.....	11
Topaic 3: An teach.....	14
Topaic 4: Cúrsaí oibre.....	17
Topaic 5: Taisteal agus laethanta saoire.....	20
Topaic 6: Cúrsaí oideachais.....	23
Topaic 7: Caitheamh aimsire (spórt agus ceol).....	27
Topaic 8: Bia agus deoch.....	31
Topaic 9: An saol laethúil.....	35
Topaic 10: Cúrsaí siopadóireachta.....	38
Topaic 11: An duine.....	42
Topaic 12: Coinní agus socruithe.....	46
Topaic 13: Ag foghlaim teangacha.....	49
Topaic 14: Caitheamh aimsire.....	53
Topaic 15: Ag labhairt faoin am atá amach romhainn.....	56
3. Treoir do Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1).....	59
3.1 Treoir ginearálta.....	59
3.2 An scrúdú cluastuisceana.....	60
3.3 An scrúdú léamhthuisceana.....	61
3.4 An scrúdú scríbhneoireachta.....	62
3.5 An scrúdú cainte.....	64

1. Aidhm

Is scrúdú inniúlachta Gaeilge atá in *Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1)*. Tá sé dírithe, den chuid is mó, ar fhoghlaimoirí fásta in Éirinn nó thar lear atá ag freastal ar ranganna oíche nó ar chúrsaí eile Gaeilge. Tá sé oiriúnach chomh maith dóibh siúd atá i mbun staidéar príobháideach. Go bunúsach, is scrúdú é seo a fhreastalaíonn orthu siúd ar fad ar mhaith leo cruthú ar a gcumas sa teanga.

Sa scrúdú seo, déantar tástáil ní hamháin ar a bhfuil sa siollabas don leibhéal seo ach, chomh maith leis sin, ar a bhfuil i siollabais Bhonnleibhéal 1 agus Bhonnleibhéal 2. Cuid mhór de na hiarrthóirí a thugann faoin scrúdú seo, is amhlaidh atá *Scrúdú Bhonnleibhéal 2 (A2)* gnóthaithe acu cheana. Tá an tsonraíocht atá mar bhunús le *Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1)* bunaithe go ginearálta ar na tuairiscíní do leibhéal B1 den *Common European Framework of Reference for Languages* (2001). Meastar gur cheart d'iarrthóirí a bhfuil leibhéal bhonnleibhéal 2 (A2) bainte amach acu timpeall 350-400 uair an chloig sa bhreis a chaitheamh i mbun staidéir sula dtugann siad faoin scrúdú seo. Níl ceangal ar bith idir an scrúdú féin agus cúrsa faoi leith teanga.

Tabhair chun d'aire na socrúithe seo atá i bhfeidhm ó 2019 i leith:

- Tá sé leagtha síos ag na cúig Institiúid Oideachais i bPoblacht na hÉireann go gcaithfidh iarrthóirí ar an chlár Máistir Gairmiúil san Oideachas (Bunmhúinteoireacht) scrúdú cainte ag Meánleibhéal 1 (B1) de chuid TEG a dhéanamh mar chuid den phróiseas iontrála. Gach eolas le fáil [anseo](#).
- Caithfidh iarrthóirí a bhfuil sé i gceist acu cur isteach ar an chlár Baitsiléir san Oideachas trí mheán na Gaeilge (Bunmhúinteoireacht), atá á thairiscint ag Institiúid Oideachais Marino, tabhairt faoi scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1) TEG mar chuid den phróiseas iontrála. Gach eolas le fáil [anseo](#).

Tabhair faoi deara, mar sin féin, gur scrúduithe ginearálta inniúlachta Gaeilge iad na scrúduithe ar fad a chuireann TEG ar fáil.

Sa cháipéis seo, gheobhaidh tú eolas maidir le:

Siollabas do *Scrúdú Mheánleibhéal 1(B1)*
Treoir do *Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1)*

2. Eolas ginearálta

Leagtar síos sa tsonraíocht seo an t-íosmhéid teanga atá riachtanach chun go mbeidh iarrthóirí in ann feidhmiú taobh istigh de raon teoranta ábhar. Tá fócas ar fheidhmeanna teanga faoi leith a bhaineann le topaicí éagsúla. Tugtar samplaí de na nathanna cainte a d'fhéadfadh a bheith in úsáid ag iarrthóirí agus iad i ngleic leis na feidhmeanna éagsúla. Lena chois sin, tugtar liostaí d'fhocail agus frásaí úsáideacha. Níl na liostaí sin cuimsitheach,

áfach, agus meabhraítear d'iarrthóirí go gcaithfidh siad féin díriú ar thopaicí agus ar stór focal a bhfuil baint dhíreach acu lena gcuid réimsí spéise agus lena gcúinsí féin.

Seo thíos léiriú ar na rudaí is féidir le hiarrthóirí ag an leibhéal seo a dhéanamh sna scileanna éagsúla.

2.1 Labhairt agus tuiscint

Beidh iarrthóirí in ann, gan aon réamhullmhúchán, páirt a ghlacadh i gcomhráite ar thopaicí ginearálta a bhaineann lena saol féin agus a bhfuil cur amach acu orthu. Beidh siad in ann tuairimí a roinnt go simplí agus argóintí a fhorbairt sa tslí go dtuigfear gan dua iad, formhór an ama. Beidh siad in ann cúiseanna agus mínithe a thabhairt maidir lena gcuid tuairimí, pleananna agus gníomhartha. Beidh siad in ann cur síos ar eispéiris san am atá thart agus ar phleananna atá acu le haghaidh an ama atá le teacht. Bíodh sin mar atá, ní bheidh siad in ann dearcadh casta a chur in iúl.

Beidh siad in ann úsáid a bhaint as réimse sách leathan de stór focal coitianta a bhaineann le gnáth-thopaicí. Níor cheart go mbeadh orthu stopadh go minic le focail agus frásaí a bhaineann leis an topaic a chuardach. Beidh siad in ann dreasanna leanúnacha cainte a dhéanamh, mar shampla chun cur síos ar scéal a léirítear i sraith pictiúr. Lena chois sin, beidh siad in ann déileáil leis na dúshláin ghramadaí a bhaineann le foirmeacha ceiste sna haimsirí éagsúla atá leagtha síos sna sonraíochtaí.

Bíodh is go mbeidh caint na n-iarrthóirí soiléir sothuigte, is féidir go mbeidh tionchar a máthairtheanga le brath ar a gcuid Gaeilge. Ní i gcónaí a éireoidh le hiarrthóirí fuaimeanna áirithe nó focail áirithe a rá mar is ceart. Bíodh sin mar atá, ní chuirfidh na deacrachtaí sin isteach ar an tuiscint ar bhealach suntasach.

Ba cheart go mbeadh iarrthóirí ag an leibhéal seo in ann an chumarsáid a choinneáil ar síúl trí leas a bhaint as straitéisí cuí chun déileáil le deacrachtaí, mar shampla, a iarraidh ar dhaoine rudaí a rá arís, pointí a shoiléiriú nó malairt focal a úsáid. Beidh siad in ann nathanna coitianta a úsáid mar is cuí chun beannú do dhaoine, slán a fhágáil agus mar sin de.

Ní miste d'iarrthóirí a rogha canúint a úsáid. Ag an leibhéal seo, beifear ag súil leo feasacht agus leanúnachas a thaispeáint maidir le gnéithe bunúsacha den chanúint sin, mar shampla séimhiú nó urú a úsáid sa tuiséal tabharthach.

Bítear ag súil le hiarrthóirí a bheith in ann cumarsáid a dhéanamh go réasúnta cruinn i gcomhthéacsanna atá sothuartha nó a bhfuil cur amach acu orthu. Beidh smacht maith acu, ar an mórgóir, ar na príomhstruchtúir ghramadaí atá leagtha síos sna sonraíochtaí. Beidh earráidí ann, ach tuigfear an méid atá an t-iarrthóir ag iarraidh a chur in iúl.

Ag an leibhéal seo, tuigfidh iarrthóirí na príomhphointí agus an bhrí ghinearálta a bhaineann le caint shoiléir chaighdeánach ar thopaicí a bhfuil cur amach acu orthu. Tuigfidh siad sonraí faoi leith chomh maith. Ar na cineálacha cainte atá i gceist, tá comhráite ginearálta, cláir

theilifíse agus raidió agus ábhair eile thaifeadta, fad is go mbaineann siad le gnáth-thopaicí coitianta.

2.2 Léamhthuiscint

Ag an leibhéal seo, tuigfidh iarrthóirí brí ghinearálta téacsanna scríofa a bhaineann le topaicí a bhfuil cur amach acu orthu, mar shampla ailt shimplí don ghnáthléitheoir ar líne nó i nuachtáin, irisí agus paimfléid maidir le himeachtaí cultúrtha, caitheamh aimsire agus mar sin de. Tuigfidh siad cur síos ar imeachtaí, mothúcháin, mianta agus mar sin de i ngnáth-théacsanna mar litreacha, blaganna agus bróisiúir.

Beidh siad in ann téacsanna fíorasacha níos faide a shracléamh le heolas faoi leith a aimsiú. Aithneoidh siad pointí suntasacha agus príomhchonclúidí i dtéacsanna tuairimíochta. Beidh iarrthóirí in ann déileáil le téacsanna ina dtugtar tús áite d'fhocail agus frásaí ardmhínicíochta ach ní bheidh siad ábalta déileáil le topaicí teibí nó le hábhair ina n-úsáidtear stór focal éagoitianta.

2.3 Scríbhneoireacht

Ag an leibhéal seo, beidh iarrthóirí in ann nótaí gairide simplí a scríobh, mar shampla teachtaireachtaí ríomhphoist nó litreacha simplí pearsanta ina dtugtar eolas fíorasach maidir le himeachtaí nó ina gcuirtear síos ar ghníomhaíochtaí. Beidh siad ábalta téacsanna leanúnacha simplí a scríobh le cur síos ar eispéiris, mothúcháin agus tuairimí.

Bítear ag súil le hiarrthóirí téacsanna leanúnacha gairide a scríobh ina n-úsáidtear stór focal agus cónaisc chuí. Bítear ag súil leis go ndéanfaidh iarrthóirí na struchtúir ghramadaí atá leagtha síos sna sonraíochtaí thíos a úsáid go cruinn is go ceart. Glactar leis go ndéanfaidh siad earráidí anseo is ansiúd ach ní chuirfidh sé sin isteach ar thuiscint an léitheora ar bhealach suntasach.

2.4 Cultúr na hÉireann

Ba cheart go mbeadh cur amach áirithe ag iarrthóirí ar ghnéithe éagsúla de chultúr na hÉireann, go háirithe na gnéithe sin atá bainteach leis an Ghaeilge agus leis an Ghaeltacht, mar shampla, logainmneacha na tíre, mórfhéilte, na cluichí Gaelacha agus na meáin Ghaeilge. Níl sé i gceist go ndéanfar tástáil dhíreach ar an ghné seo sna scrúduithe ach tá an seans ann go dtiocfadh sé chun cinn sna téamaí agus sna hábhair scrúduithe.

2.5 Sonraíochtaí teanga

Tá mionsonraí maidir le topaicí, feidhmeanna teanga, stór focal, struchtúir ghramadaí srl. ar a bhfuil an scrúdú seo bunaithe le fáil thíos.

Topaic 1: Cúlra agus áit chónaithe

Feidhmeanna		Samplaí
1.1	Ag cur ceist ar dhuine faoina (h)ainm agus ag freagairt na ceiste sin.	Cén chéad ainm atá ort? / Cén t-ainm baiste atá ort? Niall. Cén sloinne atá ort? Mac Gearailt.
1.2	Ag fiafraí de dhaoine cé as iad agus ag freagairt na ceiste sin.	Cé as tú/sibh? Cad as duit/daoibh? Is as an Pholainn mé/dom ach tá mé i mo chónaí i mBaile Átha Cliath anois.
1.3	Ag cur ceiste faoi náisiúntacht agus ag freagairt na ceiste sin.	An as an Danmhairg tú? Ní hea, is as an Iorua mé. An Sualannach tú? Is ea. Rugadh mé in aice le Stócólm.
1.4	Ag fiafraí de dhuine cén seoladh atá aige/aici agus ag freagairt na ceiste sin.	Cén seoladh atá agat? Uimhir a cúig, Bóthar an Bhaile Bhuí. Uimhir fiche a dó, Ascaill Uí Ghríofa.
1.5	Ag lorg eolais faoin áit a bhfuil daoine ina gcónaí agus ag tabhairt an eolais sin.	Cén áit a bhfuil sé sin go díreach? Tá sé i lár na cathrach. Tá sé ar imeall na cathrach/an bhaile. Tá sé díreach in aice na farraige. Tá sé i mbruachbhaile fiche nóiméad ón chathair.
1.6	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi áiseanna.	An bhfuil áiseanna maithe sa cheantar? Tá áiseanna den scoth ann. Tá ionad siopadóireachta i lár an bhaile. Tá siopa grósaera díreach in aice liom.
1.7	Ag rá go bhfuil gá le háiseanna faoi leith.	Tá ionad spóirt ag teastáil don aos óg. Tá gá le páirc nua peile.
1.8	Ag lorg tuairimí faoi cheantar.	An maith leat an áit? An dtaitníonn an ceantar leat?
1.9	Ag cur tuairimí dearfacha in iúl faoi cheantar.	Is breá liom é. Tá mé díreach in aice leis na sléibhte agus na coillte. Tá sé go deas. Is breá liom an trá. Tá a lán feirmeacha in aice liom.
1.10		

	Ag cur tuairimí diúltacha in iúl faoi cheantar.	Bíonn sé an-torannach ag an deireadh seachtaine. Bíonn an iomarca tráchta ann uaireanta.
--	---	---

Gramadach	Samplaí
<p>An chopail <i>(ceisteanna agus freagraí)</i></p> <p>Uimhir agus comhaireamh (a haon, a dó <i>agus araile</i>)</p> <p><i>I lár + ar imeall</i> an tuiseal ginideach</p>	<p>Is as an Danmhairg mé. An as Meiriceá tú? Is ea/ní hea.</p> <p>Tá mé i mo chónaí ag uimhir tríocha is a dó.</p> <p>I lár an bhaile/ar imeall na cathrach. <i>(is leor na samplaí seo)</i></p>

Stór focal	Samplaí
Tíortha agus náisiúntachtaí	An Bheilg (Beilgeach) An Ollainn (Ollannach) An tSualainn (Sualannach) An Iorua (Ioruach) An Pholainn (Polannach) An Ghréig (Gréagach) An Rúis (Rúiseach)
Seoladh	Bóthar Sráid Ascaill Plás Céide Cearnóg Páirc
Ionad/suíomh	Sa chathair/ar imeall na cathrach Sa bhaile/ar imeall an bhaile Díreach in aice leis an fharrage I mbruachbhaile
Gnéithe geografacha	Sliabh/sléibhte Abhainn/aibhneacha Loch/lochanna Páirc/páirceanna Cnoc/cnoic Oileán/oileáin Trá/tránna
Áiseanna	Ionad siopadóireachta Ionad aclaíochta Siopa athlámhe/siopa carthanais Siopa búistéara Bácús Siopa poitigéara Siopa nuachtán Siopa grósaera

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Na príomhphointí maidir le hainm iomlán, seoladh agus náisiúntacht a thabhairt. Eolas a thabhairt faoin áit a bhfuil siad ina gcónaí, mar shampla an áit ina bhfuil sé suite, na háiseanna atá le fáil ann agus na tuairimí atá acu féin faoin áit. Beidh na hiarrthóirí in ann ceisteanna a chur ar dhaoine eile faoi na hábhair chéanna. Ceisteanna a chur agus cur síos measartha bunúsach faoi na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Beidh na hiarrthóirí in ann na príomhnithe a bhaineann leis an ábhar seo a aithint, ar fhoirmeacha coitianta nó in ailt, mar shampla.

Scríobh

Beidh na hiarrthóirí in ann na príomhshonraí a bhaineann leo féin a scríobh ar fhoirmeacha agus ar cheistneoirí. Beidh siad in ann cuntas a scríobh faoin áit a bhfuil cónaí orthu féin, mar shampla i litir fhoirmiúil nó i dtéacs pearsanta.

3.

Topaic 2: An teaghlach

Feidhmeanna		Samplaí
2.1	Ag cur baill éagsúla den teaghlach in aithne.	Seo mo dheartháir céile, Pól. Seo mo chuid garpháistí, Brian agus Aoife. Ar chas tú le mo mháthair chéile, Nuala?
2.2	Ag rá go bhfuil sé go deas bualadh le duine.	Tá sé go deas bualadh leat, a Phóil.
2.3	Ag fiafraí de dhaoine an bhfuil gaol acu le duine eile agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil gaol agat le Micheál? <i>nó</i> An bhfuil tú muinteartha do Mhicheál? Tá. Is col seisreacha muid. Tá. Is é Micheál m'uncail.
2.4	Ag fiafraí de dhaoine an bhfuil páistí acu agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil páistí agat?/ An bhfuil clann agat? Tá cúpla againn. Seán agus Aoife.
2.5	Ag plé cúrsaí aoise.	Cé acu is sine, Pól ná Bríd? Tá Pól cúpla bliain níos sine ná Bríd. An í Áine is óige? Is í. Tá sí trí bliana níos óige ná Eoghan. Is é Pól an dara duine is óige sa teaghlach.
2.6	Ag tagairt do rudaí faoi leith a bhaineann leis an teaghlach.	Ar chuala tú go bhfuil Sandra agus Aodán geallta? Tá siad le pósadh an bhliain seo chugainn. Rugadh buachaill beag do Shorcha an tseachtain seo caite. Pósadh m'athair agus mo mháthair fiche bliain is an lá inniu. Tá cóisir againn inniu. Tá mo bhreithlá ann amárach.
2.7	Ag déanamh comhghairdeas le duine nó ag guí ratha.	Comhghairdeas. Lá breithe sona duit. Go maire tú an céad. Sin dea-scéal.

Gramadach	Samplaí
An chopail (<i>ceisteanna agus freagraí</i>)	An í Bríd is óige? Is í. Ní hí. Is é Eoin is óige.
Fiche bliain – Na horduimhreacha An tuiséal gairmeach An aidiacht shealbhach An aidiacht bhriathartha	Trí bliana is fiche Cúig bliana agus dhá scór An dara/an tríú/an ceathrú... A Phóil A Éamoinn A Shinéad A Aoife Mo mháthair (m'athair) Do dheartháir (d'athair) A dheirfiúr/a deirfiúr (A athair/a hathair) Ár ngaolta (ár n-athair) Bhur gcairde (bhur n-athair) A bpáistí (a n-athair) Geallta Pósta

Stór focal	Samplaí
Daoine	Garpháiste/garpháistí Garmhac/garmhic Gariníon/gariníonacha Máthair chéile Athair céile Deartháir céile/deartháireacha céile Deirfiúr chéile/deirfiúracha céile Leasmháthair Leasathair Leasmhac Leasiníon Leasdeartháir/leasdeartháireacha Leasdeirfiúr/leasdeirfiúracha Col ceathar/col ceathracha Col seisir/col seisreacha Cúpla Leanbh/leanaí Babaí Naíonán/naíonáin

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Cur síos iomlán a thabhairt ar a dteaghlach agus a stádas pósta. Beidh siad in ann cúrsaí aoise a phlé, daoine a chur in aithne dá chéile agus labhairt faoi ócáidí teaghlaigh. Beidh siad in ann ceisteanna faoi na hábhair chéanna a chur ar dhaoine eile. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Focail agus nathanna a bhaineann le cúrsaí teaghlaigh a thuiscint ar fhoirmeacha agus ar cheistneoirí. Píosaí leanúnacha faoin ábhar a thuiscint i gcuntais scríofa.

Scríobh

An t-eolas cuí a bhaineann leo féin a scríobh ar fhoirmeacha agus ar cheistneoirí. Cuntas simplí a scríobh faoina dteaghlach féin.

Topaic 3: An teach

Feidhmeanna		Samplaí
3.1	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi lóistín.	Cá bhfuil tú ag cur fút anois, a Mháire? Tá árasán ar cíós agam i lár na cathrach. Bhí mé i nGaillimh ach d’aistrigh mé go Luimneach cúpla seachtain ó shin. Cheannaigh mé féin agus mo dheirfiúr teach i gCorcaigh.
3.2	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi theach.	An teach scoite atá ann? Ní hea, ach teach leathscoite. An bhfuil gairdín ann? Tá gairdín breá mór ann. An bhfuil an teach mór? Tá sé mór go leor. Tá trí sheomra leapa ann.
3.3	Ag lorg agus ag tabhairt tuairimí faoi lóistín.	An bhfuil tú sásta leis an árasán? Tá sé ceart go leor. Ba bhreá liom teach a cheannach amach anseo. Tá an tiarna talún an-lách.
3.4	Ag ainmniú na seomraí sa teach.	Seomra bia Seomra staidéir Áiléar
3.5	Ag ainmniú rudaí éagsúla atá le fáil sa teach.	Teilifiseán Leabhragán Cithfholcadán
3.6	Ag lorg agus ag tabhairt tuairimí faoi áit chónaithe.	An bhfuil tú sásta leis an teach? Tá, tá sé breá compordach. Tá sé iontach lárnach. Níl na comharsana róchairdiúil. Tá an ceantar iontach ciúin.
3.7	Ag labhairt faoi rudaí a bhíonn le déanamh sa teach nó sa ghairdín.	Tá an teas lárnach le deisiú. Tá díon nua de dhíth. Tá na fuinneoga agus na doirse le péinteáil. Caithfidh mé crainn agus plandaí a chur sa ghairdín. Caithfidh mé inneall nua níocháin a cheannach.

Gramadach	Samplaí
Uimhir iolra na n-ainmfhocal	Doras – na doirse Fuinneog – na fuinneoga Crann – na crainn Planda – na plandaí

Stór focal	Samplaí
Ginearálta	Árasán Teach scoite Teach leathscoite Teach sraithe Seomra bia Seomra staidéir Áiléar Íoslach Garáiste Gairdín
Seirbhísí	Teas (lárnach) Leictreachas Gás Ola Guthán Cuir as Cuir ar siúl/las Ní oibríonn x Tá x briste
Troscán agus trealamh sa seomra suí	Teilifíseán Leabhragán Teallach Cathaoir uilleach Cófra
Troscán agus trealamh sa chistin	Cócaireán Reoiteoir Doirteal Inneall níocháin Niteoir soithí

Stór focal	Samplaí
Trosacán agus trealamh sa seomra folctha	Folcadán Cithfholcadán Gallúnach Scuab fiacla Rásúr Scuab ghruaige Cíor
Trosacán agus trealamh sa seomra leaba	Tarraiceán/tarraiceáin Tábla maisiúcháin Vardrús Scáthán

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Cur síos a dhéanamh ar theach cónaithe nó lóistín agus na príomhrudaí atá le fáil i dteach a ainmniú. Tuairimí a chur in iúl faoi theach/lóistín agus labhairt faoin obair is coitianta a bhíonn le déanamh i dteach nó sa ghairdín. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Cur síos simplí agus tuairimí a bhaineann le tithe agus lóistín a thuiscint.

Scríobh

Cuntas simplí a scríobh faoin chineál lóistín atá acu féin.

Topaic 4: Cúrsaí oibre

Feidhmeanna		Samplaí
4.1	Ag fiafraí de dhaoine cén obair a dhéanann siad agus ag freagairt na ceiste sin.	Cén post/tslí bheatha atá agat? Bím ag obair le ríomhairí. Bím ag plé leis an phobal. Tá mé i gceannas ar chomhlacht ríomhairí.
4.2	Ag labhairt faoi do stádas oibre.	Tá conradh trí bliana agam. Briseadh as mo phost mé le gairid. Tá mé ar thaithí oibre faoi láthair. Ailtire a bhí ionam ach d'éirigh mé as mo phost an bhliain seo caite.
4.3	Ag déanamh cur síos ar an obair a dhéanann tú ó lá go lá.	Bím san oifig ar maidin, de ghnáth. Bíonn cruinnithe agam san iarnóin, uaireanta. Bím ag deisiú carranna.
4.4	Ag cur síos ar dhálaí oibre.	Tá na huaireanta fada go leor. Tá uaireanta solúbtha agam. Bíonn an deis agam ragobair a dhéanamh anois agus arís.
4.5	Ag cur ceist ar dhaoine faoi na pleananna atá acu agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil tú chun fanacht sa phost atá agat? Tá, tá mé breá sásta anseo. Níl mé cinnte. Chonaic mé cúpla fógra spéisiúil sa nuachtán le gairid.
4.6	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi chúrsaí earcaíochta.	Ar chuir tú isteach ar an phost? Chuir. Tá agallamh agam an tseachtain seo chugainn. Bhí fógra sa nuachtán ag an deireadh seachtaine. Tá folúntas sa chomhlacht faoi láthair.
4.7	Ag fiafraí de dhaoine cad é mar a d'éirigh leo ag agallamh agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad é mar a d'éirigh leat ag an agallamh? Go maith. Fuair mé an post. Níor éirigh liom.

Gramadach	Samplaí
Ainmfhocail agus an t-alt	An post An t-agallamh An siopa An bhliain An oifig An tslí bheatha
Réamhfhocail + an t-alt + ainmfhocail a thosaíonn le guta	Bím ag plé leis an ailtire. Bhí mé ag an agallamh. Bhí sí ag caint faoin innealtóir. Bhí sí ag caint faoin áit.

Stór focal	Samplaí
Poist	Ailtire Búistéir Fear/bean dóiteáin Léachtóir Glantóir Gruagaire Leabharlannaí Tiománaí Leictreoir Pluiméir Polaiteoir Innealtóir
Dálaí oibre	Ragobair Uaireanta oibre Uaireanta solúbtha An ceardchumann Ardú pá/ardú tuarastail
Cúrsaí earcaíochta	Folúntas Fógra Cur isteach ar phost Agallamh

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

A rá cén cineál oibre atá ar siúl acu agus na gnáthrudaí a dhéanann siad san obair ó lá go lá. Beidh siad in ann cur síos a dhéanamh ar na dálaí oibre atá acu agus na pleananna atá acu maidir le cúrsaí oibre. Beidh siad in ann eolas a thabhairt agus a lorg faoi chúrsaí earcaíochta. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Gnáthchuntais ar chúrsaí oibre a thuiscint, chomh fada agus nach bhfuil aon ghá le saineolas nó saintearmaí, mar shampla ailt, litreacha nó fógraí folúntais.

Scríobh

Litir shimplí iarratais a scríobh. Soiléiriú a lorg i bhfoirm scríofa maidir le dálaí oibre. Nótaí simplí a scríobh dóibh féin le linn cruinnithe ar ábhar a bhaineann lena réimse oibre féin. Cur síos a scríobh faoin phost atá acu, an obair a dhéanann siad ó lá go lá, na dálaí oibre atá acu agus na pleananna atá acu ó thaobh na hoibre de.

Topaic 5: Taisteal agus laethanta saoire

Feidhmeanna		Samplaí
5.1	Ag fiafraí de dhaoine an raibh siad ar laethanta saoire agus ag freagairt na ceiste sin.	An raibh tú thar lear i mbliana? Bhí, chaith mé mí i Meiriceá Theas. Chaith mé cúpla seachtain ag taisteal san Afraic.
5.2	Ag tabhairt eolais faoin lóistín a bhí agat ar laethanta saoire.	Fuaireamar árasán ar cíos. D'fhanamar i dteach lóistín. D'fhanamar i láithreán campála.
5.3	Ag cur lóistín in áirithe (<i>comhrá duine le duine agus ar an teileafón</i>).	Ba mhaith liom seomra singil a chur in áirithe, le do thoil. An bhfuil seomra dúbailte agat don tríú lá déag d'Aibreán?
5.4	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoin chostas a bhaineann le lóistín.	Cá mhéad a chosnaíonn sé? Caoga euro san oíche atá ar sheomra dúbailte. An bhfuil an bricfeasta san áireamh? Tá/níl.
5.5	Ag labhairt faoin chostas a bhaineann le lóistín.	An raibh an t-árasán costasach? Bhí sé ceart go leor, timpeall ceithre chéad sa tseachtain agus bhí an leictreachas san áireamh ansin.
5.6	Ag labhairt faoi na rudaí a dhéanann daoine ar laethanta saoire.	Bhí a lán rudaí le déanamh. Thugamar cuairt ar sheanchaisleán agus ar chúpla iarsmalann. Bhí na margaí an-saor ar fad. Chaitheamar dhá lá ag sciáil.
5.7	Ag labhairt faoi chúrsaí taistil.	Fuaireamar gluaisrothar ar cíos. Thógamar an bád farantóireachta ón Aithin go Santorini. Bhíomar in aice leis an stáisiún traenach. Bhí na tacsaithe an-daor ar fad.
5.8	Ag cur tuairimí in iúl faoin aimsir.	Bhí sé tirim an chuid is mó den am. Bhí an aimsir rófhuar domsa. Bhí mí-ádh orainn mar bhí sé ag stealladh báistí an t-am ar fad. Bhí an t-ádh orainn mar bhí an aimsir iontach maith.

Gramadach	Samplaí
An t-ainmfhocal uatha agus iolra	Caisleán – caisleáin Margadh – margái Bialann – bialanna
Dátaí	An chéad lá d'Eanáir An dóú/dara lá déag d'Fheabhra An t-ochtú lá is fiche de Mhárta An fichiú lá d'Aibreán...
An réimír <i>sean-</i>	Seanchaisleáin

Stór focal	Samplaí
Mór-ranna agus tíortha	An Eoraip An Afraic An Áis Meiriceá Thuaidh Meiriceá Theas An Astráil
Lóistín	Teach lóistín Árasán (ar cíós) Láithreán campála (puball)
Rudaí le déanamh ar laethanta saoire	Seomra singil Seomra dúbailte
Cúrsaí taistil	Caisleán/caisleáin Iarsmalann/iarsmalanna Margadh/margái Ardeaglais/ardeaglaisí Bialann/bialanna An trá/a bheith i do luí ar an trá Ag sciáil
	An t-aerfort Eitleán An bád farantóireachta Stáisiún na mbusanna Stáisiún na dtraenacha Tacsáí /tacsaithe

Stór focal	Samplaí
Aimsir	Aimsir mhaith Drochaimsir Tirim Gaofar Brothallach Ag cur báistí/ag stealladh báistí Siocán Oighear
Ginearálta	Málaí (a phacáil) Pas Árachas taistil

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Cur síos a dhéanamh ar an áit a raibh siad ar laethanta saoire, an lóistín a bhí acu, an costas a bhain leis, an aimsir a bhí ann agus na rudaí a rinne siad le linn na laethanta saoire. Beidh siad in ann seomra a chur in áirithe in óstán nó i dteach lóistín, duine le duine nó ar an teileafón. Ceisteanna a chur ar dhaoine eile faoi na hábhair chéanna. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Cur síos bunúsach ar na nithe thuas a thuiscint. Ailt, bróisiúir, leathanaigh lín agus araile.

Scríobh

Cur síos a scríobh faoi na laethanta saoire a bhí acu, mar shampla i litir, i gcárta poist nó i dteachtaireacht ríomhphoist chuig cara.

Topaic 6: Cúrsaí oideachais

Feidhmeanna		Samplaí
6.1	Ag fiafraí cad é atá ar siúl ag duine/daoine agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad é atá ar siúl ag do mhac Pól? Tá sé ag freastal ar an mheánscoil go fóill. Tá sé sa dara bliain san ollscoil. Thosaigh sé ar rang oíche sa ríomhaireacht ansin le déanaí.
6.2	Ag fiafraí cad iad na hábhair atá ar siúl ag duine/daoine agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad iad na hábhair atá ar siúl aige? Béarla agus Gearmáinis. Cén cúrsa atá á dhéanamh aige/aici? Tá sé ag déanamh staidéar ar an Stair.
6.3	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi na cáilíochtaí atá agat.	Cad iad na cáilíochtaí atá agat? Fuair mé dioplóma sa Fhraincis le gairid. Fuair sí céim san eolaíocht sa bhliain dhá mhíle a cúig déag.
6.4	Ag cur rogha in iúl.	B'fhéarr liom an Stair ná an Béarla. Bhí an Ghearmáinis níos deacra ná an Fhraincis.
6.5	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi chúrsaí/ranganna.	Cén uair a bheidh an cúrsa sin ag tosú? An chéad Luan den mhí seo chugainn. Cá mhéad leibhéal a bheidh ann? Trí leibhéal: bunrang, meánrang agus ardrang. Cén costas atá air? Dhá chéad euro. Cá fhad a mhairfidh an cúrsa? Deich seachtaine ar fad.
6.6	Ag lorg agus ag tabhairt tuairimí faoi chúrsa.	An dtaitníonn an cúrsa leat? Tá an t-ábhar an-deacair. Bíonn an iomarca le léamh. Cad é do bharúil faoin chúrsa? Tá an t-ábhar iontach spreagúil. Tá sé ceart go leor, ach tá mé buartha faoi na scrúduithe.

Gramadach	Samplaí
Céimeanna comparáide na haidiachta (<i>na cinn rialta agus neamhrialta</i>)	Níos deacra Níos suimiúla Is deise Is fusa
Úsáid an réamhfhocail <i>ar</i> + séimhiú	Ag freastal ar chlochar. Ag déanamh staidéar ar an Fhraincis.
An aimsir fháistineach de na briathra rialta agus neamhrialta (<i>ceisteanna, freagraí agus ráitis</i>)	Beidh an rang ag tosú go luath. Nach mbeidh tú i láthair? Beidh/ní bheidh. Cén cúrsa a dhéanfaidh tú an téarma/seimeastar seo chugainn?

Stór focal	Samplaí
<p>Ionaid oideachais</p> <p>Ábhair <i>(móide na cinn atá déanta nó á ndéanamh ag na hiarrthóirí)</i></p> <p>Cáilíochtaí <i>(móide cibé cáilíochtaí atá i dtír an fhoghlaimora)</i></p> <p>Ginearálta</p>	<p>Naíonra Bunscoil Meánscoil Ollscoil Coláiste Institiúid Teicneolaíochta</p> <p>Gaeilge Béarla Matamaitic Teangacha (Fraincis/Gearmáinis/Iodáilis) Tíreolaíocht Ríomhaireacht Eacnamaíocht Eolaíocht Ealaín Staidéar gnó Stair</p> <p>An Teastas Sóisearach An Ardteistiméireacht Teastas Diplóma Céim Iarchéim</p> <p>Cúrsa Rang oíche Bunrang Meánrang Ardrang Scrúdú/scrúduithe</p>

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Cur síos bunúsach a thabhairt ar an oideachas a fuair siad agus na hábhair a ndearna siad staidéar orthu agus ar na cáilíochtaí atá acu. Eolas bunúsach a lorg agus a thuiscint faoi chúrsa nó faoi rang. Tuairimí a chur in iúl agus a lorg faoi chúrsaí. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Cur síos bunúsach ar na nithe thuas a thuiscint. Na príomhphointí eolais a bhaineann leis na hábhair seo a thuiscint in ailt, i mbróisiúir agus ar leathanaigh ghréasáin, mar shampla bileoga bolscaireachta/foirmeacha iarratais do ranganna nó do chúrsaí oíche.

Scríobh

Cur síos a scríobh faoi na cáilíochtaí atá acu féin. Foirmeacha simplí iarratais i gcomhair cúrsa/ranga a líonadh.

Topaic 7: Caitheamh aimsire (spórt agus ceol)

Feidhmeanna		Samplaí
7.1	Ag cur ceist ar dhaoine faoin chaitheamh aimsire atá acu agus ag freagairt na ceiste sin.	<p>Cad é an caitheamh aimsire atá agat? Is breá liom ceol. Is breá liom a bheith ag éisteacht le ceol clasaiceach.</p> <p>Cad é a dhéanann tú nuair a bhíonn am saor agat? Nuair a bhíonn aimsir mhaith ann, téim ag snámh san fharraige.</p> <p>Cad é a dhéanann tú ag an deireadh seachtaine? Ní dhéanaim mórán, de ghnáth, ach uaireanta, téim chuig cluiche peile le mo mhac.</p>
7.2	Ag fiafraí de dhaoine an ndéanann siad rud faoi leith.	<p>An féidir leat aon uirlis cheoil a sheinm? Bím ag seinm ar an ghiotár ag seisiúin sa teach tábhairne anois is arís. An gcanann tú? Bím ag canadh le banna ceoil áitiúil.</p>
7.3	Ag lorg tuairimí faoi chúrsaí ceoil.	<p>Cad a cheapann tú den dlúthdhiosca nua atá ag X nó Y? An maith leat an t-amhrán nua atá X nó Y?</p>
7.4	Ag cur tuairimí in iúl faoi chúrsaí ceoil.	<p>Measaim go bhfuil an sean-nós leadránach. Tá an singil nua le X ar fheabhas.</p>
7.5	Ag cur tuairimí in iúl faoi chúrsaí spóirt.	<p>Ní dóigh liom go bhfuil foireann mhaith ag Éirinn faoi láthair. Ní fheictear dom go bhfuil aon chontúirt ag baint le dornálaíocht.</p>
7.6	Ag fiafraí de dhaoine an bhfuil ballraíocht acu in eagraíocht agus ag freagairt na ceiste sin.	<p>An bhfuil tú i do bhall d'aon chlub nó d'aon chumann? Tá mé i mo bhall de chlub peile. Tá mé sa chumann dornálaíochta le cúpla bliain anuas.</p>
7.7	Ag tabhairt eolais faoi imeachtaí na n-eagraíochtaí sin.	<p>Casaimid le chéile uair sa tseachtain.</p>

		Bíonn cleachtadh againn gach maidin Dé Domhnaigh. Bíonn cúpla comórtas ar siúl sa samhradh.
--	--	--

Gramadach	Samplaí
Caint indíreach <i>(dearfach agus diúltach san aimsir láithreach agus san aimsir chaite)</i>	Tá an grúpa sin go maith. Is/ní dóigh liom go bhfuil an grúpa... Bím ag ceol le grúpa áitiúil. Deir Pól go gcasann sé le grúpa áitiúil.
Ainmfhocal + aidiacht	Bhí mé ag an cheolchoirm. Dúirt Seán go raibh sé ag an cheolchoirm.
An aidiacht shealbhach + ainmfhocal + an réamhfhocal <i>de</i>	Foireann mhór Aclaíocht mhaith Aimsir bhreá Tá mé i mo bhall de chlub peile. An bhfuil tú i do bhall de chlub spóirt? Tá sí ina ball den chlub áitiúil. Táimid go léir inár mbaill den chumann.

Stór focal	Samplaí
Cineálacha ceoil	Ceol traidisiúnta Ceol clasaiceach Ceol tíre Popcheol Rac-cheol Na gormacha Snagcheol
Uirlisí ceoil	An pianó An giotár An fheadóg stáin An fheadóg mhór An fhidil An bodhrán An chláirseach
Ceol (<i>ginearálta</i>)	An ceoltóir/na ceoltóirí An t-amhránaí/na hamhránaithe An t-amhrán/na hamhráin Banna/grúpa ceoil Cór Dlúthdhiosca An t-albam Podchraoladh/podchraoltaí Aip/aipeanna Íoslódáil

Stór focal	Samplaí
Cineálacha spóirt	Camógaíocht Dornálaíocht Haca Cruicéad Rásaíocht capall Rásaíocht gluaisteán Téigh + ag bádóireacht/ag seoltóireacht/ag marcaíocht/ag dreapadóireacht
Spórt (<i>ginearálta</i>)	An fhoireann Imreoir/imreoirí Réiteoir Comórtas Traenáil Aclaí Aclaíocht Bhí/beidh an bua ag... Chaill siad an cluiche.
Na séasúir	An geimhreadh An samhradh An fómhar An t-earrach

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Labhairt faoi chúrsaí ceoil agus spóirt i gcomhthéacs a saoil féin. Beidh siad in ann tuairimí a chur in iúl agus a lorg faoi nithe éagsúla a bhaineann le ceol agus spóirt agus faoi eagraíochtaí a bhfuil siad féin páirteach iontu.

Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Na príomhsmaointe in ailt faoi chúrsaí ceoil agus spóirt a thuiscint. Bileoga, bróisiúir nó aon bholscaireacht eile a bhaineann le himeachtaí ceoil/spóirt agus caitheamh aimsire go ginearálta a thuiscint.

Scríobh

Cur síos simplí a scríobh faoin spéis atá acu féin i gcúrsaí spóirt agus ceoil.

Bileog/bróisiúir simplí a chur le chéile ag fógart ócáid spóirt nó ócáid cheoil agus ag tabhairt eolais mar seo a leanas: am, áit agus costas.

Topaic 8: Bia agus deoch

Feidhmeanna		Samplaí
8.1	Ag fiafraí de dhaoine cén cineál bia a thaitníonn leo agus ag freagairt na ceiste sin.	An maith leat bia Iodálach? Is breá liom é. Cén cineál bia a thaitníonn leat? Tá dúil mhór agam i mbia Síneach. Taitníonn gach cineál bia liom. Is fearr liom bia Francach
8.2	Ag tabhairt cuireadh do dhaoine.	Ar mhaith leat dul le haghaidh cupán caife liom amárach? Ar mhaith leat dinnéar a ithe liom oíche Shathairn seo chugainn?
8.3	Ag glacadh le cuireadh nó ag diúltú do chuireadh.	Ba bhreá liom, bheadh sé sin go deas. Tá brón orm ach beidh cuairteoirí agam an deireadh seachtaine seo.
8.4	Ag cur tábla in áirithe.	Ba mhaith liom tábla a chur in áirithe do bheirt, le do thoil. Cinnte, cén uair go díreach? Dé Sathairn ag leathuair tar éis a hocht. Beidh sé sin ceart go leor. Tabhair dom d'ainm agus uimhir theagmhála, le do thoil. Pól Ó Sé agus is í an uimhir atá agam ná 7689654.
8.5	Ag fiafraí an bhfuil tábla saor.	An bhfuil tábla agat do bheirt, le do thoil?
8.6	Ag fiafraí de dhaoine cad é ba mhaith leo le hithe.	Céard a bheidh agat/agaibh? Céard ba mhaith leat/libh?
8.7	Ag ordú bia.	Beidh an sailéad agam don chéad chúrsa agus ansin beidh an trosc agam don phríomhchúrsa.
8.8	Ag cur ceisteanna faoin bhia.	An bhfuil gairleog san anlann? An bhfuil cnónna ann? Ní réitíonn siad liom.
8.9	Ag fiafraí de dhaoine ar mhaith leo milseog a bheith acu agus ag freagairt na ceiste sin.	Ar mhaith leat/libh milseog a bheith agat? Níor mhaith, go raibh maith agat. Cupán caife go díreach. Beidh an sailéad torthaí agam(sa), le do thoil.

Feidhmeanna		Samplaí
8.10	Ag cur tuairimí in iúl faoi bhéile.	Tá na pónairí seo róbhruite. Nach gceapann tú go bhfuil an fíon seo rud beag searbh? Tá an t-uibheagán seo iontach uisciúil. Sílim go bhfuil an tseirbhís an-mhall. Tá an t-iasc seo deas úr. Bhí an béile ar fheabhas ar fad, nach raibh? Ní dóigh liom go bhfuil mórán ar an bhiachlár d'fheoilséantóirí.

Gramadach	Samplaí
Aidiachtaí	Arán Francach Fíon Spáinneach Bia Iodálach Beoir Ghearmánach
An modh coinníollach	Bheadh/ní bheadh <i>(Is leor na samplaí seo)</i>
Na réimíreanna <i>an-</i> agus <i>ró-</i>	An-bhlasta An-deas Róthrom Róspíosrach
An réamhfhocal <i>do</i>	Do Mháire D'Anna Don mhilseog Don dinnéar Don oíche

Stór focal	Samplaí
Cineálacha bia	Bia Iodálach, Bia Síneach, Bia Indiach Bia Francach
Bia	<p>Úll, oráiste, banana, piorra, líomóid</p> <p>Piobar dearg/buí/glas Tráta/trátaí Pónairí Brocaílí Cabáiste Leitís</p> <p>Muiceoil, bagún, ispín/ispíní, mairteoil uaineoil, liamhás</p> <p>Turcaí Lacha</p> <p>Bia mara Breac (geal) Trosc Diúilicín</p> <p>Bruite (prátaí bruite) Friochna (uibheacha friochna) Rósta (sicín rósta) Bácáilte (bradán bácáilte)</p>
Aidiachtaí	<p>Úr Milis Uisciúil Géar Searbh Mall (seirbhís mhall)</p>
Ginearálta	<p>Feoilséantóir/veigeatóir Slisín/slisíní Salann Piobar An tseirbhís Síneadh láimhe Anlann Gairleog Cnónna</p>

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

A rá cén cineál bia a thaitníonn leo, glacadh le cuireadh nó diúltú do chuireadh agus cúiseanna a thabhairt má dhiúltaíonn siad. Tábla a chur in áirithe, béile a ordú agus ceisteanna a chur faoin bhia chomh maith le tuairimí a chur in iúl faoi bhéile. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Formhór na bhfocal agus na nithe a bhíonn le fáil ar ghnáth-bhiachlár a thuiscint. Cuirí chuig ócáidí éagsúla a thuiscint.

Scríobh

Nóta nó teachtaireacht shimplí ríomhphoist a chur chuig cairde/gaolta le cuireadh chun dinnéir a thabhairt dóibh. Freagra diúltach/dearfach a chumadh ar a leithéid de chuireadh.

Topaic 9: An saol laethúil

Feidhmeanna		Samplaí
9.1	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi cé a dhéanann obair an tí.	Cé a dhéanann an chócaireacht? Déanann mo pháirtí an chócaireacht agus déanaimse an gharraíodóireacht. Tugann na páistí aire do na peataí.
9.2	Ag déanamh cur síos ar obair an tí.	Déanaim na héadaí a ní gach Luan. Bíonn orm na héadaí a iarnáil ag an deireadh seachtaine.
9.3	Ag fiafraí de dhaoine cad a dhéanann siad ag amanna faoi leith agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad é a dhéanann tú ar maidin de ghnáth? Nuair a bhíonn an aimsir olc, tugaim síob chuig an scoil do na páistí. Déanaim an tsiopadóireacht luath ar maidin. Casaim le mo chuid deirfiúracha le haghaidh lóin gach Máirt. Bíonn orm dul go dtí an banc agus oifig an phoist uair sa tseachtain. Cad é a dhéanann tú san oíche? De ghnáth, cabhraím le mo chuid páistí an obair bhaile a dhéanamh. An bhfeiceann tú do chuid garpháistí go minic? Tagann siad ar cuairt chugam uair sa choicís nó mar sin.
9.4	Ag fiafraí de dhaoine an bhfuil scéal nuachta ar bith acu.	An bhfuil nuacht ar bith agat?
9.5	Ag déanamh cur síos ar rudaí a tharla.	Rugadh leanbh, cailín beag, do m'íníon Bríd, arú aréir. D'éirigh liom sa scrúdú tiomána an tseachtain seo caite. Chaill Micheál a phost le gairid. Fuair col ceathrar liom bás i Meiriceá le gairid.
9.6	4. I ndiaidh drochscéal a chloisteáil.	Tá brón orm sin a chloisteáil. Sin drochscéala. Comhghairdeas, is dea-scéala é sin.

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Cur síos a dhéanamh ar na gnáthrudáí a dhéanann siad féin agus daoine eile sa teach ó lá go lá. Cur síos a dhéanamh ar rudaí a tharla ina saol le gairid agus comhghairdeas nó comhbhrón a dhéanamh le duine nó le daoine eile. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

Léamh

Teachtaireachtaí simplí buíochais, comhghairdis agus bróin a thuiscint. Cur síos simplí faoin ghnáthshaol laethúil a thuiscint, chomh fada agus nach bhfuil aon saineolas nó téarmaí speisialta in úsáid.

Scríobh

Teachtaireachtaí simplí buíochais, comhghairdis agus bróin a scríobh. Cur síos simplí a scríobh faoi na rudaí a dhéanann siad ó lá go lá.

Topaic 10: Cúrsaí siopadóireachta

Feidhmeanna		Samplaí
10.1	Ag rá go gcaithfidh tú ball nua éadaigh a cheannach.	Tá bróga úra ag teastáil uaim. Caithfidh mé cóta báistí a cheannach. Tá an ceann seo caite.
10.2	Ag rá go gcaithfidh tú rud éigin a cheannach don teach.	Caithfidh mé pluid nua a cheannach don leaba. Tá tuáillí nua de dhíth orm.
10.3	Ag rá go gcaithfidh tú bronntanas a cheannach do dhuine.	Tá breithlá Shíle ann gan mhoill; caithfidh mé bronntanas a cheannach di. Tá Micheál ag éirí as an obair an tseachtain seo chugainn; caithfidh mé rud éigin a cheannach dó. Bhog Máire isteach sa teach nua le gairid, caithfidh mé bronntanas a cheannach di.
10.4	Ag lorg tuairimí daoine eile maidir le bronntanais.	An dóigh leat gur mhaith léi scairf dheas? Sin smaoineamh maith, is breá léi rudaí mar sin. An dtaitneodh uaireadóir leis, meas tú? Tá mé cinnte go dtaitneodh. An gceapann tú gur mhaith le Sorcha slabhra? Tá mé cinnte gur mhaith. Is breá léi seodra.
10.5	Ag cur tuairimí in iúl faoi earraí.	Tá dath deas ar na pluideanna sin. Tá na hearraí sa siopa seo i bhfad róchostasach. Bheadh na fáinní cluas sin foirfe d'Áine.
10.6	Ag cur tuairimí in iúl faoi éadaigh.	Sílim go bhfeileann an dath glas sin duit. Tá an geansaí sin go hálainn ort. Is dóigh liom go bhfuil an gúna sin róscailte ort. Tá an sciorta seo beagáinín rótheann orm.
10.7	Ag cur agus ag freagairt ceisteanna le linn duit a bheith ag ceannach éadaí.	Ar mhaith leat uimhir/méid eile? B'fhéidir go mbeadh uimhir a dó dhéag níos fearr. Ar mhaith leat dath eile a thriail? Rud éigin níos dorcha, b'fhéidir?

		<p>Cén uimhir bróige a chaitheann tú? Uimhir a hocht, de ghnáth. An bhfuil sé iontach costasach? Tá sé costasach go leor, céad fiche euro.</p>
Gramadach		Samplaí
<p>Céimeanna comparáide na haidiachta <i>(rialta agus neamhrialta)</i></p> <p><i>ag teastáil + ó</i></p> <p>uimhreacha <i>(os cionn 100)</i></p> <p>An modh coinníollach <i>(na briathra taitin, bí agus caith)</i></p>	<p>Níos faiseanta Níos oiriúnaí Níos giorra</p> <p>Ag teastáil... uaim/uit/ uaidh/uaithi/ uainn/uaibh/uathu</p> <p>Céad fiche euro Dhá chéad caoga is sé euro Trí chéad seasca is cúig euro</p> <p>An dtaitneodh scairf le Máire? Thaitneodh/ní thaitneodh. Is dóigh liom go dtaitneodh. An mbeadh an scairf seo níos fearr? Bheadh /ní bheadh. Ní chaithfinn léine mar sin.</p>	

Stór focal	Samplaí
Earraí tí	Pláta/plátaí Cupán/cupáin Gloine/gloiní Fochupán/fochupáin Forc/foirc Scian/sceana Spúnóg/spúnóga Sáspan/sáspain Crúiscín/crúiscíní Mias/miasa Babhla/babhlaí Citeal Pluid/pluideanna Piliúr/piliúir Braillín/braillíní Tuáille/tuáillí
Éadaigh	Blús Scairf Riteoga Cuaráin Buataisí Cíochbheart Crios Lámhainní/miotóga Culaith spóirt Éadaí samhraidh Éadaí geimhridh

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

A rá cén fáth a gcaithfidh siad rud éigin a cheannach, mar shampla bronntanais, éadaigh agus earraí tí. Tuairimí a lorg agus a chur in iúl maidir le bronntanais, éadaigh agus earraí tí. A bheith in ann cabhrú le daoine agus iad ag ceannach éadaigh. A bheith in ann a ngnó a dhéanamh i siopaí. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

5.

Léamh

Uimhreacha a thuiscint i gcomhthéacs praghsanna agus uimhreacha bróige, agus araile.

Scríobh

Liosta siopadóireachta a scríobh dóibh féin nó do dhaoine eile.

Seodra

Uaireadóir
Slabhra
Bráisléad
Fáinne
Fáinní cluas

Cineálacha eile bronntanais
Bréagán
Bábóg
Cluiche ríomhaireachta
Dearbhán
Síntiús dó...

Aidiachtaí

Dúghorm
Airgead
Ór
Faiseanta
Seanfaiseanta
Caite

Topaic 11: An duine

Feidhmeanna		Samplaí
11.1	Ag ainmniú baill éagsúla den chorp.	Gualainn/guailí Uillinn Ucht
11.2	Ag fiafraí de dhaoine cad é mar a bhraitheann siad agus ag freagairt na ceiste sin.	Conas a bhraitheann tú, a Phádraig? Níl mé rómhaith, tá mé ag dul faoi scian an tseachtain seo chugainn. Tá mé ag mothú i gceart arís.
11.3	Ag rá cad atá cearr le duine.	Tá fadhbanna croí aige. Dhóigh sé a lámh sa mhonarcha inné ach tá sé ag teacht chuige féin anois. Tá drochdhóigh uirthi; bhí taom croí aici le déanaí.
11.4	Ag labhairt faoi phleananna atá agat.	Tá mé chun éirí as na toitíní sa bhliain nua. Caithfidh mé níos mó torthaí agus glasraí a ithe. Tá sé i gceist agam níos mó aclaíochta a dhéanamh.
11.5	Ag cur ceiste faoi phearsantacht duine.	Cén cineál duine é Seán? Cén saghas duine atá inti, meas tú? Céard a cheapann tú de Phádraig?
11.6	Ag cur síos ar phearsantacht duine.	Tá sé lách. Tá an chuma uirthi go bhfuil sí faiteach. Sílim go mbíonn sé ardnósach uaireanta. Is breá liom é. Tá sé an-ghreannmhar.
11.7	Ag cur mothúchán in iúl.	Bhí ionadh orm nuair a chuala mé an scéal. Tá brón orm gur chaill tú do phost. Tá áthas orm go bhfuil tú in ann bualadh liom.
11.8	Ag cur agus ag freagairt ceisteanna faoi mhothúcháin.	An bhfuil tú neirbhíseach faoin scrúdú tiomána? Níl, i ndáiríre. Bíim ag cleachtadh gach lá. An raibh tú sásta leis an scrúdú? Ní raibh. Mheas mé go raibh sé an-deacair ar fad.

		Caithfidh sé go bhfuil tú ag súil leis na laethanta saoire. Tá mé ag súil go mór leo.
Gramadach		Samplaí
Forainmneacha réamhfhoclacha		Tá brón orm. Tá eagla orm roimh... Tá amhras orm faoi...
An aidiacht shealbhach		Mo/do/a/a/ár/bhur/a
Stór focal		Samplaí

Páirteanna den cholainn	<p>Gualainn/guaillí Com Leiceann/pluc Muineál Ucht (brollach) Uillinn Caol na láimhe Cromán/corróg Más/leis Fabhra/fabhraí Mala/malaí Na scamhóga Na duáin An t-ae An croí</p>
Gortuithe/Cúrsaí tinnis	<p>Timpiste Briathra: tit/gortaigh/bris/leag...</p> <p>Fadhbanna croí/sna scamhóga... Taom croí Ailse Plúchadh Airtríteas Stróc Obráid/dul faoi scian Oideas dochtúra Cógais leighis Bindealán</p>
Tréithe	<p>Lách Faiteach (cúthail) Féinmhuiníneach Greannmhar Ciallmhar Fial Ionraic Leisciúil Leithleach</p>

Mothúcháin	Foighneach Ciúin Réchúiseach Éirimiúil Ardnósach Áthas Brón Lúcháir Fearg Eagla Náire Díomá Ionadh/iontas Bród Éad
------------	--

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Cur síos ar an chuma atá ar dhuine, ceisteanna a chur ar dhaoine faoina sláinte féin agus faoi shláinte daoine eile agus labhairt faoi na pleananna atá acu maidir le sláinte agus cúrsaí aclaíochta. Ceisteanna a chur faoi phearsantacht agus faoi mhothúcháin agus cur síos a thabhairt ar na rudaí céanna. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

6.

Léamh

Cur síos faoi na hábhair thuas a thuiscint in ailt agus in ábhair eile, chomh fada agus nach mbaintear úsáid as an iomarca saintearmaí.

Scríobh

Cur síos simplí a scríobh faoi thinneas, mar shampla i nóta nó i dteachtaireacht ríomhphoist chuig fostóir ag míniú cén fáth nach mbeidh siad i láthair ag an obair.

Topaic 12: Coinní agus socruithe

Feidhmeanna		Samplaí
12.1	Ag déanamh coinne (<i>foirmeálta</i>)	Ba mhaith liom coinne a dhéanamh leis an Uasal Ó Dúill, le do thoil. Cinnte, beidh sé saor maidin amárach. An mbeidh a haon déag ceart go leor? Beidh sé sin go breá, go raibh maith agat.
12.2	Ag déanamh coinne (<i>neamhfhoirmeálta</i>)	An rachaimid chuig an phictiúrlann anocht? Ba bhreá liom é sin. Cad é atá ar siúl? Scannán nua le Mike Leigh. Deirtear go bhfuil sé go maith. Tá ticéid agam don dráma <i>Translations</i> , le Brian Friel. Ar mhaith leat dul ann san oíche amárach? Ba bhreá liom é sin, ach ar an drochuair, beidh mé ag obair mall amárach.
12.3	Ag cur leibhéil éagsúla dóchúlachta in iúl.	Seans maith go mbeidh mé cúpla nóiméad déanach. Is dócha go mbeidh Pól déanach mar tá coinne aige.
12.4	Ag cur cruinniú ar athlá nó ar ceal.	Tá brón orm. Caithfidh mé an cruinniú sin a chur siar mar gheall ar an drochaimsir. Tá brón orm. Caithfidh mé an cruinniú sin a chur ar ceal mar tá mo mháthair tinn. Ní bheidh an cruinniú ar siúl inniu de bharr go bhfuil an bainisteoir tinn.
12.5	Ag cur bróin in iúl.	Is trua liom é sin. Ní maith liom do scéal. Tá brón orm sin a chloisteáil. Ní maith liom do bhris.
12.6	Ag gabháil leithscéil agus ag tabhairt freagra ar leithscéal.	Tá brón orm ach ní bheidh mé i láthair ag an chruinniú anocht. Tá sé sin ceart go leor. Ná bí buartha. Gabh mo leithscéal, ach ní bheidh am agam casadh leat amárach.

		Is cuma faoi sin. Déanfaimid é an tseachtain seo chugainn.
Gramadach		Samplaí
Ainmfhocal firinsneach a thosaíonn le guta + réamhfhocal roimhe		An tUasal Ó Dúill Ag caint leis an Uasal Ó Dúill An tUachtarán Bhí coinne agam leis an Uachtarán.
An t-infinideach agus cuspóir		Ba mhaith liom coinne a dhéanamh. Tá brón orm an scéal sin a chloisteáil. Caithfimid socrú a dhéanamh. Ba mhaith liom bronntanas a cheannach do Mháire.
An aimsir fháistineach den bhriathar (<i>rialta agus neamhrialta</i>)		An mbeidh tú ann? Beidh/ní bheidh. Cuirfidh mé an litir sa phost.
Caint indíreach (<i>an modh coinníollach in áit na haimsire fáistíní – roinnt bheag briathra</i>)		Dúirt Seán go gcaithfeadh sé imeacht go luath. Dúirt sé nach mbeadh sé déanach.
Stór focal		Samplaí
<p><i>Féach: Aonad 5 Taisteal agus laethanta saoire</i> <i>Aonad 7 Caitheamh aimsire (spórt agus ceol)</i> <i>Aonad 9 An saol laethúil</i></p>		

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Coinne nó socrú foirmeálta nó neamhfhoirmeálta a dhéanamh le duine nó daoine eile. Coinne nó socrú a chur ar ceal nó ar athlá, brón a chur in iúl agus leithscéal a ghabháil agus freagra a thabhairt ar leithscéal. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintearmaí.

7.

Léamh

Nótaí, litreacha, teachtaireachtaí ríomhphoist, fógraí agus araile a bhaineann le coinní agus socruithe a léamh agus a thuiscint, chomh fada agus nach bhfuil aon saintearmaí in úsáid iontu.

Scríobh

Nótaí, litreacha, agus teachtaireachtaí ríomhphoist simplí a scríobh ag déanamh socruithe bunúsacha maidir le coinní agus cruinnithe.

Topaic 13: Ag foghlaim teangacha

Feidhmeanna		Samplaí
13.1	Ag fiafraí de dhaoine cad iad na teangacha atá acu agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad iad na teangacha atá agat? Tá Iodáilis agam agus tá mé ag déanamh staidéar ar an Ghearmáinis faoi láthair
13.2	Ag fiafraí de dhaoine faoin eolas atá acu ar theangacha faoi leith agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil Spáinnis ar do thoil agat? Tá, tá mé líofa. An féidir leat Gearmáinis a labhairt? Is féidir, ach níl mé rómhaith.
13.3	Ag labhairt faoi do chumas i dteangacha faoi leith.	Tá mé ag foghlaim Gaeilge. Tá rud beag Gaeilge agam. Tá mé in ann Iodáilis a labhairt go maith. Tuigim an Fhraincis ach ní féidir liom í a scríobh. Tá Gearmáinis mhaith agam.
13.4	Ag cur tuairimí in iúl faoi fhoghlaim teanga.	Tá an ghramadach an-deacair. Sílím go bhfuil na fuaimeanna an-chasta. Is breá liom na canúintí difriúla. Níl na focail ródheacair.
13.5	Ag déanamh comparáid idir teangacha.	Cé acu is fearr leat an Ghaeilge nó an Fhraincis? An Ghaeilge; tá sí níos fusa. Cé acu is fusa, an Spáinnis nó an Iodáilis? Is dóigh liom go bhfuil an ghramadach níos fusa san Iodáilis. Is dóigh liom go bhfuil an Spáinnis níos casta ná an Iodáilis. Measaim go bhfuil sé níos fusa an Fhraincis a thuiscint ná an Spáinnis.
13.6	Ag labhairt faoi chúrsaí teanga.	Rinne mé cúrsa i nGaeltacht Dhún na nGall ag an Cháisc. Rinne mé cúrsa deireadh seachtaine le gairid. Tá mé ag freastal ar rang oíche sa chathair faoi láthair.
13.7	Ag lorg tuairimí agus ag cur tuairimí in iúl faoi chúrsaí agus ranganna teanga.	Ar thaitin an cúrsa leat? Thaitin. Bhí sé iontach.

		<p>Thaitin an cúrsa ar an Cheathrú Rua go mór liom. D'fhoghlaim mé a lán sa rang. Bhí an múinteoir an-mhaith ar fad. Bhí an rang leadránach. Bhí an-bhéim ar an ghramadach.</p>
13.8	Ag cur ceisteanna faoi scrúdú agus ag freagairt ceisteanna faoin ábhar sin.	<p>An ndearna tú aon scrúdú Gaeilge fós? Rinne mé Bonnleibhéal 2 (A2) an bhliain seo caite. Bhí sé ceart go leor ach bhí an scrúdú measartha deacair.</p>
13.9	Ag lorg cabhrach sa rang teanga.	<p>Abair é sin arís, le do thoil. Cén Ghaeilge atá ar...? Cad é mar a deirtear... as Gaeilge? Cén fáth a bhfuil séimhiú/urú ansin?</p>
Gramadach		Samplaí
An t-alt + ainmfhocal		<p>An Pholainnis An Ghearmáinis An tSeapáinis An tSínis</p>
Ainmfhocal + aidiacht		<p>Fraincis mhaith Gearmáinis mheasartha</p>
Ainmfhocal iolra + aidiacht		<p>Fuaimeanna difriúla Teangacha deacra</p>
Céimeanna comparáide na haidiachta		<p>Deacair – níos deacra Furasta – níos fusa</p>
Caint indíreach		<p>Feictear dom nach bhfuil... Is dóigh léi go bhfuil...</p>
<p>An tuiseal ginideach tar éis an ainm bhriathartha <i>(Is leor a bheith in ann é a aithint ag an leibhéal seo.)</i></p>		<p>Ag foghlaim Gearmáinise Ag labhairt Spáinnise</p>

Stór focal	Samplaí
<p>Teangacha <i>(chomh maith leis na teangacha atá ar eolas ag na hiarrthóirí)</i></p>	<p>Gaeilge na hAlban (Gàidhlig) Breatnais/an Bhreatnais Rúisis/an Rúisis Polainnis/an Pholainnis Gréigis/an Ghréigis Portaingéilis/an Phortaingéilis Sínis/an tSínis Seapáinis/an tSeapáinis</p>
<p>Scrúduithe</p> <p>Ceantair Ghaeltachta</p>	<p>An scrúdú/na scrúduithe An scrúdú cainte An scrúdú éisteachta An scrúdú scríofa An scrúdú léitheoireachta.</p> <p>Gaeltacht Dhún na nGall Gaeltacht Chonamara Gaeltacht na Mumhan Gaeltacht na Mí Gaeltacht Mhaigh Eo</p> <p>An Ghaeltacht Na Gaeltachtaí Muintir na Gaeltachta</p>

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

A rá cad iad na teangacha atá ar a dtoil acu agus labhairt faoin chumas atá acu sna teangacha sin. Tuairimí faoi theangacha a lorg agus a fhreagairt agus comparáidí simplí a dhéanamh eatarthu. Cur síos simplí a dhéanamh ar ranganna teanga atá déanta acu nó atá á ndéanamh acu chomh maith le tuairimí a lorg agus a chur in iúl faoi ranganna teanga. Cabhair a lorg ón mhúinteoir agus ó mhic léinn eile sa rang teanga. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintéarmaí.

8.

Léamh

An buneolas a bhaineann le cúrsaí/ranganna teanga a thuiscint. Cur síos simplí a thuiscint (in ailt agus in ábhair eile) faoi thaithí daoine eile ar theangacha a fhoghlaim.

Scríobh

Píosa simplí a scríobh faoi na teangacha atá acu agus an cumas atá acu sna teangacha sin.

Topaic 14: Caitheamh aimsire

Feidhmeanna		Samplaí
14.1	Ag fiafraí de dhaoine an mbreathnaíonn siad ar an teilifís go minic agus ag freagairt na ceiste sin.	An mbreathnaíonn tú ar an teilifís go minic? Breathnaím ar an nuacht anois is arís. Ní bhreathnaíonn. Is fearr liom éisteacht le cláir cheoil ar an raidió.
14.2	Ag fiafraí de dhaoine an dtaitníonn cineál áirithe cláir leo agus ag freagairt na ceiste sin.	An maith leat na sobail? Is fuath liom iad. Tá siad an-leadránach. An dtaitníonn cláir spóirt leat? Taitníonn uaireanta, nuair a bhíonn galf nó rugbaí ar siúl.
14.3	Ag fiafraí de dhaoine cén t-ábhar léitheoireachta a thaitníonn leo agus ag freagairt na ceiste sin.	A Shéamais, is breá leatsa a bheith ag léitheoireacht, cén cineál leabhair a thaitníonn leat? Is maith liom gach cineál leabhair i ndáiríre. Is breá liom úrscéalta. Gearrscéalta is mó a thaitníonn liom.
14.4	Ag fiafraí de dhaoine ar léigh siad leabhar faoi leith agus ag freagairt na ceiste sin.	Ar léigh tú an leabhar nua le Micheál Ó Conghaile? Léigh; thaitin sé gó mór liom. Ar léigh tú aon rud le Nuala Ní Dhomhnaill? Níor léigh. Níl mé róthógtha le filíocht. Is fearr liom próis.
14.5	Ag fiafraí cad is ábhar do shaothar faoi leith agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad is ábhar don leabhar sin? Scéal é faoi bhean óg as Conamara a chaith blianta fada ag obair in otharlann san Afraic.
14.6	Ag lorg tuairim duine.	Cad é a mheasann tú de Beckett? Cad é do thuairim de Edna O'Brien?
14.7	Ag cur tuairim in iúl.	Is dóigh liom go bhfuil sé go hiontach. Ceapaim nach scríbhneoir rómhaith é. Bhí an leabhar deireanach an-spéisiúil.
14.8	Ag aontú le tuairim duine eile.	Is fíor duit; tá sé an-ghreannmhar. Tá an ceart ar fad agat. Cinnte. Tá sé sin fíor.

14.9	Ag easaontú le tuairim duine eile.	Ní aontaím leis sin. Measaim féin go bhfuil sé go maith. Ní dóigh liom go bhfuil sé sin fíor.
14.10	Ag cur comhairle ar dhuine.	Mholfainn duit an leabhar sin a léamh. Ba cheart duit an leabhar sin a léamh.
Gramadach		Samplaí
Na foirmeacha treise den fhorainm réamhfhoclach <i>le</i>		Is dóigh liomsa An dóigh leatsa...?
An modh coinníollach		Mholfainn duit.. An molfá dom...?
An tuiséal ginideach mar a dtagann dhá ainmfhocal le chéile (<i>Ag an leibhéal seo, is leor do na hiarrthóirí a bheith in ann an tuiséal ginideach a aithint. Féach na samplaí.</i>)		Clár ceoil Dráma grinn Tús an chláir Ainm an údair
Stór focal		Samplaí
Léitheoireacht		Nuachtán/nuachtáin Iris/irisí/iriseoir Úrscéal/úrscéalta Gearrscéal/gearrscéalta Dán/dánta Dráma/drámaí
Cineálacha cláir		Údar/an t-údar/údair Scríbhneoir/an scríbhneoir/scríbhneoirí File/an file/filí Drámadóir/an drámadóir/drámadóirí
		An nuacht Clár spóirt Clár ceoil Clár cainte Clár grinn Sobalchlár Cartún Clár cúrsaí reatha

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Labhairt faoi na cineálacha cláir raidió agus teilifíse a thaitníonn agus nach dtaitníonn leo. A rá cad iad na cineálacha leabhair/irisí a léann siad agus tuairimí a nochtadh i dtaobh cineálacha faoi leith leabhair/irisí. Cur síos simplí a dhéanamh ar ábhar saothair faoi leith. Díospóireacht shimplí a bheith acu le duine/daoine eile faoi na hábhair seo. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintéarmaí.

Léamh

Na príomhsmaointe in ailt faoin ábhar seo a thuiscint, chomh fada agus nach mbaintear úsáid as aon saintéarmaí. An buneolas i sceidil raidió nó teilifíse a thuiscint.

Scríobh

Cur síos simplí a scríobh faoin spéis atá acu féin sa léitheoireacht agus i gcláir raidió agus teilifíse.

Topaic 15: Ag labhairt faoin am atá amach romhainn

Feidhmeanna		Samplaí
15.1	Ag fiafraí de dhaoine faoi na pleananna atá acu don deireadh seachtaine agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil aon rud socruithe agat don deireadh seachtaine, a Shéamais? Tá mé ag dul siar go Gaillimh. Níl i ndáiríre, ach sílim go bhfuil mo chara Aoife ag teacht ar cuairt. Tá mé féin agus Pól ag dul ó thuaidh go Béal Feirste ar feadh cúpla lá.
15.2	Ag fiafraí de dhaoine faoi na pleananna atá acu d'ócáidí faoi leith agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil aon rud beartaithe agat don Cháisc fós? Má bhíonn an aimsir go deas, rachaidh mé siar go Gaillimh. An bhfuil aon phleananna agat don Nollaig, a Phóil? Má bhíonn an t-airgead agam, rachaidh mé go Londain.
15.3	Ag moladh rud faoi leith a dhéanamh agus ag glacadh le moladh nó ag diúltú do mholadh.	Cad faoi dul go dtí an phictiúrlann anocht? Sin smaoineamh maith. An rachaimid amach le Seán agus Micheál anocht? B'fhéidir san oíche amárach mar tá mise ag obair anocht. Níl fonn orm tiomáint go Gaillimh amárach, an dtógfaimid an traein? Cinnte, beidh sé go breá.
15.4	Ag iarraidh ar dhaoine gar a dhéanamh agus ag cur in iúl go bhfuil nó nach bhfuil tú sásta gar a dhéanamh.	An ndéanfaidh tú gar dom? Déanfaidh, cinnte. An rachaidh tú go dtí an banc dom? Rachaidh mé níos moille mar tá coinne agam anois. An bhfaighidh tú cúpla rud san ollmhargadh dom? Gheobhaidh, cinnte.

Gramadach	Samplaí
<p>An aimsir láithreach + an t-ainm briathartha leis an aimsir fháistineach a chur in iúl</p>	<p>Tá mé ag casadh le Seán amárach. An bhfuil tú ag imeacht don Nollaig? Tá siad ag teacht anseo amárach.</p>
<p>Ag cur gluaiseachta in iúl</p>	<p>Ag dul siar Ag dul soir Ag dul ó thuaidh Ag dul ó dheas</p>
<p>Ag baint úsáide as <i>má</i> le cur síos ar an am atá le teacht</p>	<p>Má bhíonn an t-am agam, rachaidh mé go Béal Feirste. Má théann tú go dtí an siopa, faigh nuachtán dom, le do thoil.</p>
<p>An aimsir fháistineach den bhriathar (<i>briathra rialta agus neamhrialta</i>)</p>	<p>Beidh mé sa Spáinn ar feadh seachtaine. An mbeidh tú ag dul thar lear ag an Nollaig? Beidh/ní bheidh.</p>
Stór focal	Samplaí
<p><i>Féach: Aonad 5 Taisteal agus laethanta saoire Aonad 12 Coinní agus socruithe</i></p>	

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt agus éisteacht

Labhairt faoi na pleananna atá acu don deireadh seachtaine agus d'ócáidí eile i gcaitheamh na bliana. Moltaí a dhéanamh maidir le pleananna agus glacadh le moladh. Diúltú do mholadh agus cúiseanna a thabhairt leis an diúltú sin nó moladh eile a dhéanamh. Iarraidh ar dhuine gar a dhéanamh dóibh agus a chur in iúl go bhfuil siad nó nach bhfuil siad sásta gar a dhéanamh do dhuine eile. Ceisteanna agus cur síos measartha bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint, chomh fada is nach n-úsáidtear aon saintéarmaí.

Léamh

Nótaí, litreacha, teachtaireachtaí ríomhphoist, fógraí agus ábhair eile a bhaineann le pleananna agus socruithe a léamh agus a thuiscint, chomh fada agus nach n-úsáidtear aon saintéarmaí.

Scríobh

Nótaí, teachtaireachtaí ríomhphoist, litreacha simplí a scríobh ag déanamh socruithe bunúsacha maidir le socruithe, coinní agus araile.

3. Treoir do Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1)

3.1 Treoir ginearálta

- Bíonn an scrúdú le haghaidh creidiúint iomlán ar siúl ar a laghad dhá uair amháin sa bhliain, i mí Bealtaine agus i mí Lúnasa, in Ollscoil Mhá Nuad agus in ionaid eile ar fud na hÉireann. Maidir le páirtchreidiúint ag amanna eile den bhliain, moltar duit féin nó d'eagraíochtaí dul i dteagmháil le Lárionad na Gaeilge le tuilleadh eolais a fháil. Tá foirmeacha iarratais agus eolas reatha maidir le dátaí, ionaid agus araile le fáil ar an suíomh seo.
- Is i nGaeilge a bhíonn na treoracha agus na ceisteanna ar fad ar na páipéir scrúduithe.
- Níl cead ag iarrthóirí aon fhoclóir a bheith acu sa halla scrúdaithe le linn an scrúdaithe.
- Téigh go dtí an rannóg Ceisteanna Coitianta ar an suíomh seo má bhíonn aon cheist acu. Is féidir tuilleadh eolais a fháil ó Lárionad na Gaeilge, Ollscoil Mhá Nuad, Co. Chill Dara, Éire (01) 7083737 nó teanga@nuim.ie
- Chomh maith leis an eolas sa cháipéis seo, moltar d'iarrthóirí staidéar a dhéanamh ar na cáipéisí seo a leanas atá le fáil ar www.teg.ie:

[Scrúduithe Samplacha Mheánleibhéal 1\(B1\)](#)

[Tuairisc ar Scrúdú Mheánleibhéal 1\(B1\)](#)

Grádú

Cuirfear an marc iomlán a ghnóthaigh an t-iarrthóir ar fáil, mar aon le briseadh síos ar na marcanna a ghnóthaigh an t-iarrthóir sna rannóga éagsúla. Níl aon íos-phasmharc ann sna rannóga éagsúla.

Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1)	
80 - 100%	Pas le gradam
65 - 79%	Pas le tuillteanas
50 - 64%	Pas
0 - 49%	Teip

Leagan amach an scrúdaithe

Tá ceithre rannóg sa scrúdú: labhairt, cluastuiscint, léamhthuiscint agus scríbhneoireacht. Seo mar a dhéantar na marcanna a dháileadh:

Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1)	
• Labhairt	30%
• Cluastuiscint	25%
• Léamhthuiscint	25%
• Scríbhneoireacht	20%

Tugtar mioneolas maidir leis na rannóga ar fad thíos. Moltar d’iarrthóirí staidéar cuimsitheach a dhéanamh ar na scrúduithe samplacha atá le fáil ar an suíomh seo.

3.2 An scrúdú cluastuisceana

Eolas ginearálta

- Mairfidh an chuid seo den scrúdú timpeall 30 nóiméad.
- Beidh na trí mhórchanúint in úsáid, ach ní bhainfear úsáid as cainteoirí a bhfuil blas réigiúnach an-láidir ar a gcuid cainte.
- Beidh 5 nóiméad ag iarrthóirí leis na treoracha agus na ceisteanna a léamh sula dtosóidh an taifeadadh.
- Cloisfear gach téacs faoi dhó. Beidh sos ama idir gach casadh agus beidh am breise freisin idir gach ceist.
- Ní gá abairtí iomlána a scríobh.
- Nuair a bhíonn gá le freagraí scríofa, ní mór do fhreagraí na n-iarrthóirí a bheith i nGaeilge. Ní chaillfear marcanna as litriú mícheart, chomh fada agus atá an méid atá scríofa intuigthe.
- Ag an leibhéal seo cloisfidh na hiarrthóirí leaganacha cainte agus caint iomarcach (*redundancies*) nach gclúdaítear sa siollabas ach nach bhfuil aon tábhacht lárnach acu maidir leis na ceisteanna atá le freagairt.
- Moltar d’iarrthóirí aire a thabhairt don lámhscríbhneoireacht.
- Tá 4 cheist sa rannóg cluastuisceana.

Ceist	Líon míreanna	Cineál téacs	Formáid na bhfreagraí	Líon marcanna	Fócas an taisc
1	6	3 fhógra	Freagra gearr/freagra ilroghnach	12	Ag éisteacht chun eolas faoi leith a aimsiú (am, dáta, áit, imeacht srl.)
2	6	3 chomhrá ghearra (idir chairde/ghaolta nó fostóir/oibrí nó cúntóir siopa/custaiméir srl.)	Freagra gearr/freagra ilroghnach	12	Ag éisteacht chun eolas faoi leith agus mionphointí eolais a aimsiú.
3	6	Agallamh ar chlár raidió	Freagra gearr/freagra ilroghnach	12	Ag éisteacht chun mionsonraí a aimsiú agus tuairimí a aithint.
4	6	Comhrá níos faide idir	Freagra ilroghnach	12	Ag éisteacht chun

		chairde/ghaolta nó idir chomhoibrithe	(fíor/bréagach/ní deirtear)		mionphointí céille a aimsiú agus dearcadh agus tuairimí a aithint.
--	--	---------------------------------------	-----------------------------	--	--

Marcáil

- Tá dhá mharc ag gabháil do gach ceist i ngach rannóg. 48 marc ar fad atá ag gabháil don chluastuisceant. Is fiú 25% den scrúdú iomlán an rannóg chluastuisceana.
- I gcás na gceisteanna ilroghnacha meabhraítear d'iarrthóirí nár cheart tic a chur ach i mbosca amháin. Ní bhronnfar marcanna ar iarrthóirí a chuireann tic i níos mó ná bosca amháin, fiú amháin má roghnaíonn siad an freagra ceart. Maidir leis na ceisteanna sin a gcaithfear freagra gearr a thabhairt orthu, glacfar le mílitriú fad agus atá an méid a scríobhtar inaitheanta.

3.3 An scrúdú léamhthuisceana

Eolas ginearálta

- Maireann an scrúdú léamhthuisceana agus an scrúdú scríbhneoireachta 90 nóiméad ar fad. Is faoi na hiarrthóirí iad féin atá sé cad é mar a dhéanann siad an t-am a roinnt idir an dá rannóg sin.
- Moltar do na hiarrthóirí aire a thabhairt don lámhscríbhneoireacht.
- Tá 3 cheist sa rannóg léamhthuisceana.

Ceist	Líon míreanna	Cineál téacs	Formáid na bhfreagraí	Líon marcanna	Fócas an taisc
1	5	Téacsanna gearra eolais (ríomhphoist, fógraí, nótaí srl.)	Freagra ilroghnach (3 rogha)	10 marc	Ag léamh chun eolas faoi leith a aimsiú.
2	7	Litir neamhfhoirmiúil, alt nuachtáin/irise, píosa ón idirlíon nó sliocht as bróisiúr/leabhar	Freagra ilroghnach (3 rogha) / freagra gearr	14	Ag léamh chun eolas faoi leith a aimsiú agus chun dearcadh agus tuairimí a aithint.
3	8	Alt nuachtáin nó irise	Freagra ilroghnach (3 rogha) / freagra gearr	16	Ag léamh chun eolas faoi leith a aimsiú agus

					chun dearcadh agus tuairimí a aithint.
--	--	--	--	--	--

Marcáil

- Dhá mharc atá ag gabháil do gach ceist i ngach rannóg. 40 marc ar fad atá ag gabháil don rannóg léamhthuisceana. Is fiú 25% den scrúdú iomlán an rannóg léamhthuisceana.
- Moltar go láidir d'iarrthóirí cloí leis na treoracha a leagtar síos maidir le freagairt na gceisteanna.
- Nuair a bhíonn gá le freagraí scríofa, ní mór do fhreagraí na n-iarrthóirí bheith i nGaeilge. Ní chaillfear marcanna as litriú mícheart, fad is atá an méid atá scríofa intuigthe.

3.4 An scrúdú scríbhneoireachta

Eolas ginearálta

- Maireann an scrúdú léamhthuisceana agus an scrúdú scríbhneoireachta 90 nóiméad ar fad. Is faoi na hiarrthóirí iad féin atá sé cad é mar a dhéanann siad an t-am a roinnt idir an dá rannóg sin.
- Moltar d'iarrthóirí cúram faoi leith a dhéanamh de chaighdeán na lámhscríbhneoireachta.
- Tá 3 cheist ar fad sa rannóg seo agus caithfidh na hiarrthóirí tabhairt faoi **gach ceist**.

Ceist	Líon míreanna	Cineál téacs	Formáid na bhfreagraí	Líon marcanna	Fócas an taisc
1	10	Ríomhphost, litir ghearr nó nóta	Triail iomlánaithe (oscailte)	10	Ag soláthar focal oiriúnach. Cruinneas gramadaí agus struchtúir na teanga.
2	1	Ríomhphost nó nóta neamhfhoirmiúil	Tasc treoraithe	15	Cruinneas gramadaí agus struchtúir na teanga, mar aon le comhleanúnachas téacs.
3	1	Litir neamhfhoirmiúil	Tasc treoraithe	25	Cruinneas gramadaí agus struchtúir na teanga mar aon le comhleanúnachas téacs

Eolas breise

Ceist 1

- Beidh 10 mbearna ar fad sa téacs agus beidh **focal amháin** le cur i ngach bearna.
- Caithfidh na hiarrthóirí a chinntiú go mbeidh aon chlaochlú tosaigh scríofa acu chomh maith, nuair a bhíonn gá lena leithéid. Féach an sampla thíos:

*Bhuel bhí an **t-agallamh** agam ar an Luan agus ceapaim gur éirigh go maith liom cé go raibh roinnt de na ceisteanna deacair go leor.*

- Tá sé riachtanach go ndéanfar na focail atá le soláthar a litriú go cruinn.
- Uaireanta beidh níos mó ná focal amháin a bheidh oiriúnach. D'fhéadfaí go leor focal a úsáid sa sampla thíos. Mar shampla, *maithe, deasa, nua, oíche* agus araile.

Beidh deireadh seachtaine iontach againn – tá go leor clubanna _____ sa chathair anois.

Ceist 2

- Beidh ar na hiarrthóirí idir **45-55 focal** a scríobh sa spás ar an leathanach.
- Caillfear marcanna mura gcloíonn na hiarrthóirí leis an líon focal.
- Beidh 3 phointe ann a thugann treoir faoina bhfuil le scríobh sa nóta/teachtaireacht ríomhphoist/cárta poist. Caithfidh na hiarrthóirí a chinntiú go luafaidh siad **gach ceann de na pointí sin** sa mhéid a scríobhann siad.
- Ba cheart aire a thabhairt don litriú, don ghramadach, don phoncaíocht agus don litriú.

Ceist 3

- Léifidh na hiarrthóirí sliocht as litir a scríobh cara dá gcuid chucu.
- Beidh ar na hiarrthóirí díriú ar cheisteanna nó ar phointí sa litir agus litir a scríobh ag freagairt na gceisteanna nó ag tabhairt cibé eolas nó tuairimí a lorgáitear.
- Caillfear marcanna mura gcloíonn na hiarrthóirí leis an ábhar nó le líon na bhfocal a luaitear.
- Beidh ar na hiarrthóirí timpeall **120 focal** a scríobh sa spás ar an leathanach.
- Déanfar measúnú ar chruinneas, ábhar, stíl, eagar an ábhair, litriú agus poncaíocht.

Marcáil

- Tá 50 marc ag gabháil don scrúdú scríbhneoireachta – sin 20% de na marcanna atá ag gabháil don scrúdú iomlán.
- I gceist 1 déantar measúnú ar chruinneas gramadaí agus ar an litriú. I gceist 2 déantar measúnú ar chruinneas gramadaí agus réimse foclóra. I gceist 3 déantar measúnú ar chruinneas gramadaí, réimse foclóra, ábhar (ar clúdaíodh na pointí go léir?) leagan amach an ábhair (oiriúnach do litir, mar shampla) agus oiriúnacht (an réim cheart in úsáid, mar shampla).
- Cuirtear treoir chinnte agus oiliúint chuimsitheach maidir le measúnú ar fáil do na scrúdaitheoirí a bheidh i mbun na scrúduithe scríofa.

3.5 An scrúdú cainte

Eolas ginearálta

- Iarrthóir amháin a bheidh faoi scrúdú ag aon am ar leith. Beidh beirt scrúdaitheoirí i mbun an scrúdaithe. Beidh duine de na scrúdaitheoirí i mbun measúnachta ar feadh thréimhse an scrúdaithe agus ní bheidh sé/sí páirteach sa chomhrá. Beidh an duine eile ag meas chumas an iarrthóra chomh maith, ach cuirfidh seisean/sise ceisteanna ar an iarrthóir agus déanfaidh sé/sí na tascanna a bheidh le déanamh ag an iarrthóir a riar.
- Déantar gach scrúdú cainte a thaifeadh.
- Is mar seo a leanas an leagan amach a bheidh ar an scrúdú cainte i *Scrúdú Mheánleibhéal 1 (B1)*.

Cuid	Am	Cineál téacs	Fócas teanga
1	5 nóiméad	Cuirtear ceisteanna ar an iarrthóir faoin s(h)aol laethúil (áit chónaithe, teaghlach, obair, caitheamh aimsire, laethanta saoire, taisteal srl.)	Ag tabhairt eolais agus ag léiriú tuairimí.
2	1 nóiméad ag ullmhú; 3-4 nóiméad cainte	Rólghníomhaíocht (1) Tugtar cárta don iarrthóir sa scrúdú. Tá eochairfhocail ar an gcárta a bhaineann le <i>scenarios</i> éagsúla (imeachtaí/ pleananna/ socruithe /eispéiris agus araile). Bíonn nóiméad amháin ag an iarrthóir leis an eolas a léamh. Freagraíonn an t-iarrthóir ceisteanna ón scrúdaitheoir maidir leis an eolas ar an gcárta rólghníomhaíochta. (2) Beidh cárta ag an scrúdaitheoir ar a bhfuil eolas macasamhail an eolais a bhí ar chárta an iarrthóra. An uair seo, beidh ar an iarrthóir ceisteanna a chur ar an scrúdaitheoir faoin eolas atá léirithe ar an rólchárta atá aigesean/aicise. Féach na scrúduithe cainte samplacha.	Ag tabhairt eolais. Ag lorg eolais. Ag léiriú tuairimí.
3	1 nóiméad ag ullmhú; 3-4 nóiméad cainte	Ag insint scéal simplí: Tugtar sraith 6 phictiúr don iarrthóir agus tá nóiméad amháin aige/aici le féachaint orthu. Ansin déanann an t-iarrthóir cur síos ar an méid atá ag tarlú sna pictiúir. Seans go cuirfidh an scrúdaitheoir roinnt ceisteanna ar an iarrthóir má cheapann sé/sí go bhfuil eolas fágtha ar lár ag an iarrthóir nó má bhíonn eolas breise de dhíth faoi aon cheann de na pictiúir.	Ag déanamh cur síos ar phictiúir agus ar an méid atá ag tarlú iontu. Ag tabhairt eolais.

Eolas breise

Cuid 1: Treoir

- Beifear ag súil leis go mbeidh na hiarrthóirí in ann tuairimí simplí a nochtadh maidir leis na hábhair, chomh maith le cur síos a dhéanamh ar rudaí a tharla dóibh féin agus ar phleananna atá acu.
- Moltar do na hiarrthóirí freagraí loma a sheachaint. Ba cheart dóibh iarracht a dhéanamh forbairt a dhéanamh ar a gcuid freagraí agus cúiseanna a thabhairt agus samplaí a chur ar fáil. oiread agus is féidir.
- Moltar go láidir do na hiarrthóirí gan píosaí a chur de ghlanmheabhair don scrúdú cainte.

Cuid 2: Treoir

- Tabharfar cárta rólghníomhaíochta don iarrthóir sa scrúdú cainte agus míneoidh an scrúdaitheoir cad é atá i gceist don iarrthóir. Beidh **nóiméad amháin** ag an iarrthóir leis an eolas ar an gcárta a léamh.
- Cuirfidh an scrúdaitheoir ceisteanna ar an iarrthóir agus ba cheart dó/di na freagraí a bhunú ar an eolas atá ar an gcárta.
- Nuair a bheidh an méid sin déanta, tabharfar deis don iarrthóir ceisteanna a chur ar an scrúdaitheoir mar gheall ar eolas atá ar chárta an scrúdaitheora. Beidh sonraí difriúla ar chárta an scrúdaitheora ach beidh *scenario* ann a bheidh an-chosúil le cárta an iarrthóra. Féach na scrúduithe cainte samplacha sa rannóg seo.

Cuid 3: Treoir

- Tabharfaidh an scrúdaitheoir pictiúr, grianghraf, cartún nó sraith pictiúr/ grianghraf/cartún don iarrthóir. Radhairc ón ngnáthshaol a léireofar iontu.
- Beidh **nóiméad amháin** ag an iarrthóir le breathnú ar an mbileog sula ndéanfaidh sé/sí cur síos don scrúdaitheoir ar an méid atá le feiceáil.
- Ba cheart don iarrthóir cur síos chomh hiomlán agus is féidir leis/léi a dhéanamh ar na daoine atá sa phictiúr agus/nó ar an méid atá ag tarlú. Ní bheifear ag súil leis ag an leibhéal seo go ndéanfadh na hiarrthóirí trácht ar chomhthéacs na bpictiúr ná ar cheisteanna ginearálta a ardaítear iontu. Níor cheart tagairt do rudaí nach léirítear sna pictiúir.
- Seans go gcuirfidh an scrúdaitheoir roinnt ceisteanna ar an iarrthóir má cheapann sé/sí go bhfuil eolas fágtha ar lár ag an iarrthóir nó má bhíonn eolas breise de dhíth faoi aon cheann de na pictiúir.
- Ba chóir go mbeadh iarrthóirí in ann cur síos cuimsitheach a thabhairt ar na pictiúir uile, ceann ar cheann, chomh maith le héirim na sraithe ina hiomláine a chur in iúl go soiléir mar shraith imeachtaí a bhfuil baint acu lena chéile.
- Ní bheifear ag súil leis na hiarrthóirí aon sainfhoclóir a bheith acu, ach beidh marcanna le gnóthú acu siúd a léiríonn go bhfuil siad in ann straitéisí oiriúnacha ar nós athleagan (*paraphrase*) a úsáid nuair nach bhfuil an focal ceart acu nó nuair nach féidir leo cuimhneamh ar an bhfocal ceart.
- Beifear ag súil leis na hiarrthóirí a léiriú go bhfuil ar a gcumas píosaí leanúnacha cainte a eagrú agus a chur i dtoll a chéile.

Marcáil

- Bronnfar marcanna ar iarrthóirí as a gcuid iarrachtaí le linn an scrúdaithe iomláin agus ní bhronnfar marcanna ar thascanna faoi leith.
- Seo iad na gnéithe den teanga a ndéanfar measúnú orthu sa scrúdú cainte: Cruinneas gramadaí, Stór focal, Foghraíocht, Líofacht agus Cumarsáid. Tá dhá rud i gceist le Cumarsáid. (1) An féidir leis na hiarrthóirí a chruthú go bhfuil siad in ann déileáil le bun-chomhrá go réasúnta éifeachtach in ainneoin a stór focal féin a bheith an-teoranta, m.sh. soiléiriú a lorg nó iarraidh ar dhuine rud a rá an dara huair, a rá go bhfuil rud éigin ann nach dtuigeann siad srl. (2) Déantar tástáil ar inniúlacht bhunúsach shochtheangeolaíoch chomh maith. Ba chóir go mbeadh na hiarrthóirí in ann frásaí simplí a úsáid chun bunteagmháil shóisialta a dhéanamh, m.sh. beannú do dhuine, slán a fhágáil, cead a iarraidh, buíochas a thabhairt, leithscéal a ghabháil srl.
- Cuirtear oiliúint chuimsitheach ar fáil do na scrúdaitheoirí cainte ar fad agus déantar monatóireacht agus caighdeánú ar a gcuid oibre le cinntiú go mbíonn leanúnachas ann maidir le cur i bhfeidhm an chórais mharcála.

